

Rapport om Miljöhistorisk inventering för projekt Gångaren 10

stockholm.se

Utredning om Miljöhistorisk inventering **för projekt** Gångaren 10 är
beställd av Slånö AB
Kontaktperson: Joakim Holgersson
E-post: joakim.holgersson@hallskär.se
Telefon: 0708-680230

Utredningen är levererad av ÅF Infrastructure AB
Kontaktperson: Sara Mancini
E-post: sara.mancini@afconsult.com
Telefon: 010 505 19 09
Utgivningsdatum: 2018-04-27

Förord

På uppdrag av Slånö AB har ÅF-Infrastructure AB (ÅF) utfört en översiktlig miljöhistorisk inventering inom fastigheten Gångaren 10 på Kungsholmen i Stockholm stad. Uppdraget har till syfte att identifiera potentiella risker ur föroreningssynpunkt och verksamheter som kan ha gett upphov till negativ påverkan på marken inom området. Denna miljöhistoriska inventering syftar till att användas som underlag vid uppförandet av ett nytt bostadshus inom fastighetens nordvästra hörn.

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	5
Inledning	6
Organisation – administrativa uppgifter	6
Metod	6
Områdesbeskrivning	7
Allmänt	7
Detaljplan	7
Geologi	8
Hydrologi (ytvatten och brunnar)	8
Potentiella miljöstörande verksamheter	9
Allmänt	9
Byggnader	9
Mark	10
Miljö i närområdet, utanför planområdet	11
Skyddsvärda områden	11
Rekommendationer	11
Byggnader	11
Mark	11
Referenser	12
Länsstyrelsen Stockholm	12
Stockholm stadsarkivet	12
Mailkonversation	12
Övriga	12

Sammanfattning

På uppdrag av Slånö AB har ÅF-Infrastructure AB (ÅF) utfört en översiktlig miljöhistorisk inventering inom fastigheten Gångaren 10 på Kungsholmen i Stockholm stad. Uppdraget har till syfte att identifiera potentiella risker ur föroreningssynpunkt och verksamheter som kan ha gett upphov till negativ påverkan på marken inom området. Denna miljöhistoriska inventering syftar till att användas som underlag vid uppförandet av ett nytt bostadshus inom fastighetens nordvästra hörn.

Befintlig bebyggelse inom Gångaren 10 har etappvis uppförts från 1947 fram till 1960 med innehåll som bilförsäljning, verkstad och kontor. Bebyggelsen har sedan dess genomgått ytterligare förändringar.

Vid renovering av Kvarteret Gångaren 10, Lindhagensgatan 76, har sanering utförts av PCB och asbest i hus C (Areim benämning) av Democom Demolition.

I mailkonversation med Anders Lif (Areim) framkom att ingen sanering eller renovering utförts i byggnad D. Det antas därför vara möjligt att bland annat PCB och asbest förekommer i byggnaden. Ingen information om potentiella miljöstörande verksamheter har framkommit i den miljöhistoriska inventeringen gällande hus A och B. Med hänsyn till byggår bedöms därmed risken för förekomst av bl.a. asbest och PCB vara stor.

I information från Länsstyrelsens nationella databas återfinns verksamhet med branschklass 3 (måttlig risk) på fastigheten i form av bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkerier. Enligt MIFO Id 128273 är spridningsförutsättningarna inom riskklass 3 (måttlig).

ÅF rekommenderar att man genomför en materialinventering av Byggnad A, B och D, för att kartlägga förekomst av miljö- och hälsofarliga material. Inför rivning bör en avfallshanteringsplan tas fram för att säkerställa att avfall hanteras på rätt sätt vid rivning av befintlig byggnad (Hus D).

Med hänsyn till att PCB-haltiga utvändiga fogar förekommit i hus C (numera riven) finns en risk att PCB kan ha spridits till mark där byggnaden tidigare stod.

ÅF rekommenderar att man tar fram en provtagningsplan och genomför en miljöteknisk markundersökning med hänsyn till att bensin, diesel, oljor, avfettningsmedel och andra kemikalier misstänks kunna förekomma till följd av bilvårdsverksamhet inom fastigheten, samt PCB från PCB-haltiga fogar.

Inledning

På uppdrag av Slånö AB har ÅF-Infrastructure AB (ÅF) utfört en översiktlig miljöhistorisk inventering inom fastigheten Gångaren 10 på Kungsholmen i Stockholm stad. Uppdraget har till syfte att identifiera potentiella risker ur förorenings synpunkt och verksamheter som kan ha gett upphov till negativ påverkan på marken inom området. Denna miljöhistoriska inventering syftar till att användas som underlag vid uppförandet av ett nytt bostadshus inom fastighetens nordvästra hörn.

ÅF:s organisation för detta är följande:

Uppdragsansvarig: Sara Mancini
Handläggare: Josefin Tiedemann
Kvalitetsgranskare: Björn Trepte

Organisation – administrativa uppgifter

Objekt: Lindhagensgatan 72-76
Stockholm kommun

Fastighet: Gångaren 10
Fastighetsägare: INREEF-Gångaren PropCo AB
Miljökontrollant: ÅF-Infrastructure AB
Org. Nr. 556185-2103

Kontaktperson: Sara Mancini
Sara.mancini@afconsult.com

Metod

Arbetet har omfattat insamling av underlag via telefon- och mailkontakt, genomgång av befintligt underlagsmaterial samt arkivsökning. Information från arkivsökning har inhämtats från följande instanser:

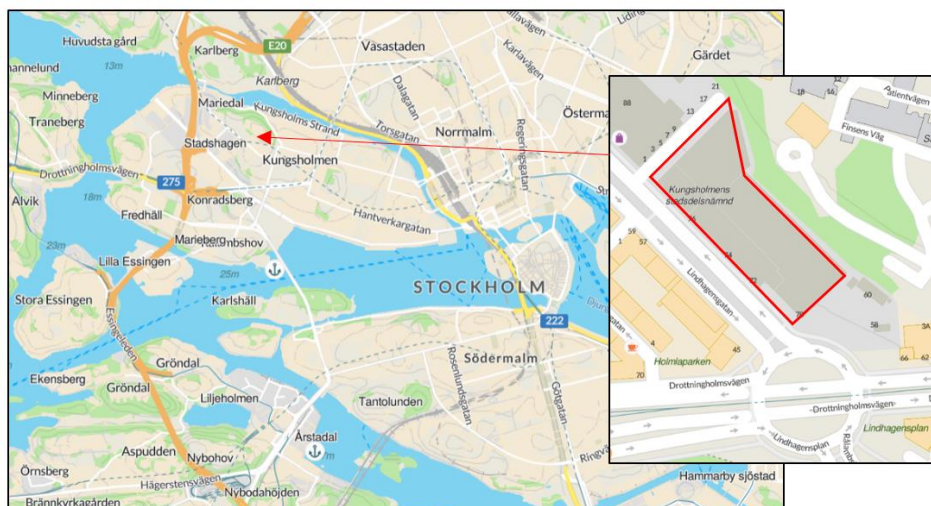
- Länsstyrelsen, Miljöenheten (mail: Niklas Boussard)
- Stockholm stad
- Exploateringskontoret (mail)
- Stadsarkivet (e-tjänst)
- Lantmäteriet (flygfoto)
- SGU (Brunnsarkivet, jordarter, genomsläpplighet)
- Koncept (Mail Mattias Ponten)
- Metria, Fastighetssök
- SPIMFAB

Områdesbeskrivning

Allmänt

Fastigheten Gångaren 10 ligger längs Lindhagensgatan 72-76 på Kungsholmen i centrala Stockholm. Fastigheten består av flera sammanbyggda huskroppar och marken ägs av Stockholm stad. Planområdet är markanvisat till INREEF-Gångaren PropCo AB som ägare till tomträtten Gångaren 10.

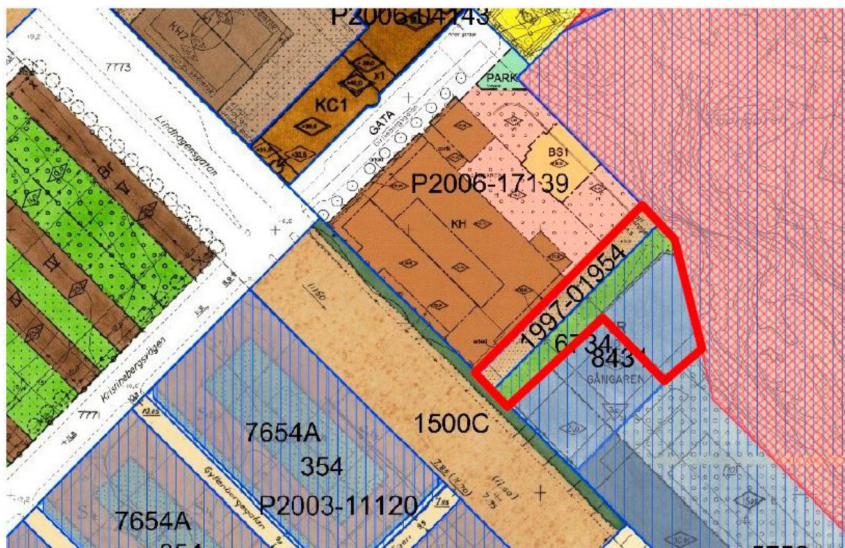
Befintlig bebyggelse inom Gångaren 10 har etappvis uppförts från 1947 fram till 1960 med innehåll som bilförsäljning, verkstad och kontor. Bebyggelsen har sedan dess genomgått ytterligare förändringar. Planarbetet omfattar den nordligaste delen av denna bebyggelse som idag är ett parkeringsgarage. Planområdet är ca 2600 kvadratmeter (Dnr 2015-06152).

Figur 1. Översiktskarta som visar vart den berörda fastigheten Gångaren 10. Röd markering visar översiktlig lokalisering av fastigheten. Källa: Eniro. © Lantmäteriet Medgivande R50043916_180001

Detaljplan

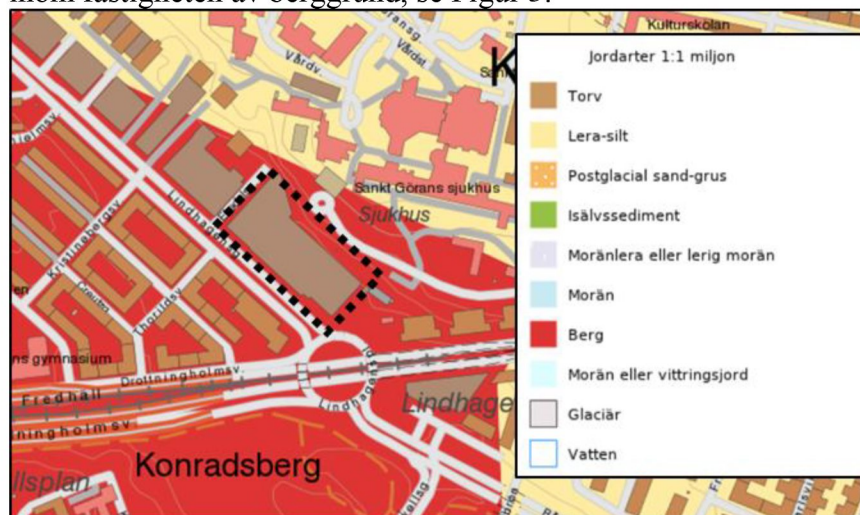
Planområdet omfattas av stadsplan P18431 som fastställdes 1986 och medger byggnadskvarter med industriell eller kommersiellt ändamål. Se Figur 2 för planerad utbyggnation.

Figur 2. Visar Planmosaik med gällande detaljplaner och förändringsområdet i rött. Inom området gäller PL1843, PL 6734 och Dp 1997-01954. Hämtat från Dnr 2015-06152.

Geologi

Enligt SGU (Sveriges Geologiska Undersökning) utgörs marken inom fastigheten av berggrund, se Figur 3.

Figur 3. Jordartskarta visar vilka jordarter som finns i närområdet till fastigheten Gångaren 10 (Källa: SGU, Sveriges Geologiska Undersökning).

Hydrologi (ytvatten och brunnar)

Fastigheten är beläget inom avrinningsområde för vattenförekomsten Riddarfjärden (SE658020-162623) för vilken fastställda miljökonsekvensnormer ska följas.

Recipienten är en del av Mälaren som ligger centralt i Stockholm med stadsdelarna Kungsholmen i norr, Södermalm i söder och Gamla stan i väst. Enligt SGU finns det en energibrunn inom fastigheten, inga dricksvattenbrunnar återfinns inom närområdet, närmsta vattenbrunn återfinns ca 500 meter väster om fastigheten. Enligt VISS (Vatteninformationssystem Sverige) ligger den berörda fastigheten inte inom något skyddsvärt område såsom vattentäkt. Uttagsmöjligheterna är okända inom området.

Potentiella miljöstörande verksamheter

Allmänt

Befintlig bebyggelse inom Gångaren 10 har etappvis uppförts från 1947 fram till 1960 med innehåll som bilförsäljning, verkstad och kontor. Bebyggelsen har sedan dess genomgått ytterligare förändringar (Dnr 2015-06152). Se Areims benämning av husen i Bilaga 1.

Byggnader

Hus C

Vid renovering av Kvarteret Gångaren 10, Lindhagensgatan 76, har följande sanering i hus C utförts:

PCB och Asbest

Inventering av byggnad C har utförts av Miljöinvent AB år 2012 (Dnr: 2013-5896, 2013-5500) med avseende på förekomst av miljö- och hälsofarliga material. Enligt Democom Demolition (Dnr: 2013-5896, 2013-5500.) har de sanerat och rivit påvisade farliga material 2013 (Dnr: 2013-5896, 2013-5500.)

Vid inventeringen påvisades bland annat:

- Putsad blåbetong i kontorsfasad
- Låga halter PAH i asfalt på garageuppfart.
- PCB i mjukfog
- Asbesthaltig hård utvändig fog

Hus D

I mailkonversation med Anders Lif (Areim) framkom att ingen sanering eller renovering utförts i byggnad D. Det antas därför vara möjligt att bland annat PCB och asbest förekommer i byggnaden (Lif, Anders. 2018).

Övriga byggnader (Hus A och B)

Ingen information om potentiella miljöstörande verksamheter har framkommit i den miljöhistoriska inventeringen gällande hus A och B. Med hänsyn till byggår bedöms därmed risken för förekomst av bl.a. asbest och PCB vara stor.

Mark

Allmänt

I information från Länsstyrelsens nationella databas (mail 2018-04-11) återfinns verksamhet med branschklass 3 (måttlig risk) på fastigheten i form av bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkerier. Enligt MIFO Id 128273 är spridningsförutsättningarna inom riskklass 3 (måttlig).

Definition

Åkerier – företag vilka har ett eller flera motordrivna fordon för yrkesmässig distribution av varor.

Bilvårdsanläggning – hit hör verkstäder för bilreparation och löpande underhållsservice, verkstäder för lackerings- och plåtarbeten, anläggningar för rostskyddsbehandling, biltvättsanläggningar samt anläggningar för service och reparation av däck.

Föroreningsrisk

- Bilverkstäder – alkaliska och petroleumbaserade avfettningsmedel, smörj- och hydrauloljor. Klorerade kolväten (trikloretylen), bly och blyföroreningar.
- Bilreconditioneringsanläggningar – Sura och basiska kemiska produkter som är baserade på aromatiska lösningsmedel eller tensidbaserade medel, vilka kan innehålla klorerade lösningsmedel.
- Biltvätt – Avfettningsmedel som utgörs av petroleumbaserade eller alkaliska kallavfettningsmedel och mikroemulsioner.

- Billackering – Lösningsmedel, zinkkromat, zinkfosfat, blykromat, järnoxid metylenklorid, ättiksyra och fenol.
- Rostskyddsoljor – Alifatiska kolväten, krom, bensen, xilen, blyföreningar.
- Verkstad – antas att det menas bilverkstad här. Då gäller samma typer av föroreningsrisker som ovan.

Miljö i närområdet, utanför planområdet

Inom fastighet Gångaren 7, som ligger direkt sydöst om Gångaren 10, ligger en drivmedelsanläggning. Ingen information om risk för förorening inom fastighet Gångaren 7 finns registrerade i miljödatabasen hos miljöförvaltningen Stockholm Stad.

Skyddsvärda områden

Enligt VISS (Vatteninformationssystem Sverige) finns det inga skyddsvärda områden i närheten av fastigheten såsom vattenskyddsområde eller skyddsvärd kulturmiljö.

Rekommendationer

Byggnader

ÅF rekommenderar att man genomför en materialinventering av Byggnad A, B och D, för att kartlägga förekomst av miljö- och hälsofarliga material. Inför rivning bör en avfallshanteringsplan tas fram för att säkerställa att avfall hanteras på rätt sätt vid rivning av befintlig byggnad (Hus D).

Mark

Med hänsyn till att PCB-haltiga utvändiga fogar förekommit i hus C (numera riven) finns en risk att PCB kan ha spridits till mark där byggnaden tidigare stod.

ÅF rekommenderar att man tar fram en provtagningsplan och genomför en miljöteknisk markundersökning med hänsyn till att bensin, diesel, oljor, avfettningsmedel och andra kemikalier

misstänks kunna förekomma till följd av bilvårdsverksamhet inom fastigheten, samt PCB från PCB-haltiga fogar.

Referenser

Länsstyrelsen Stockholm

VAG Stockholm AB, Utdrag ur Länsstyrelsen nationell databas
Hämtad 2018-04-11
MIFO, IDnr F0180-1169

Stockholm stadsarkivet

Dnr 2013-5896, Planerad tillsyn 2013, Rivning, kvarteret
Gångaren 10, Lindhagensgatan 76.
Dnr 2013-5500, Fastighets AB, sanering PCB, Lindhagensgatan
76, Gångaren 10
Dnr 2015-06152, Startpromemoria för planläggning av del av
Gångaren 10 i stadsdelen Stadshagen (ca 90 lägenheter).
Dnr 2015-06152, Samrådsredogörelse Detaljplan för del av
Gångaren 10 och 11 i stadsdelen Stadshagen, Dp 2015-06152
Dnr 2015-06152, Detaljplan för del av fastigheterna Gångaren 10
och 11 i stadsdelen Stadshagen, S-Dp 2015-06152

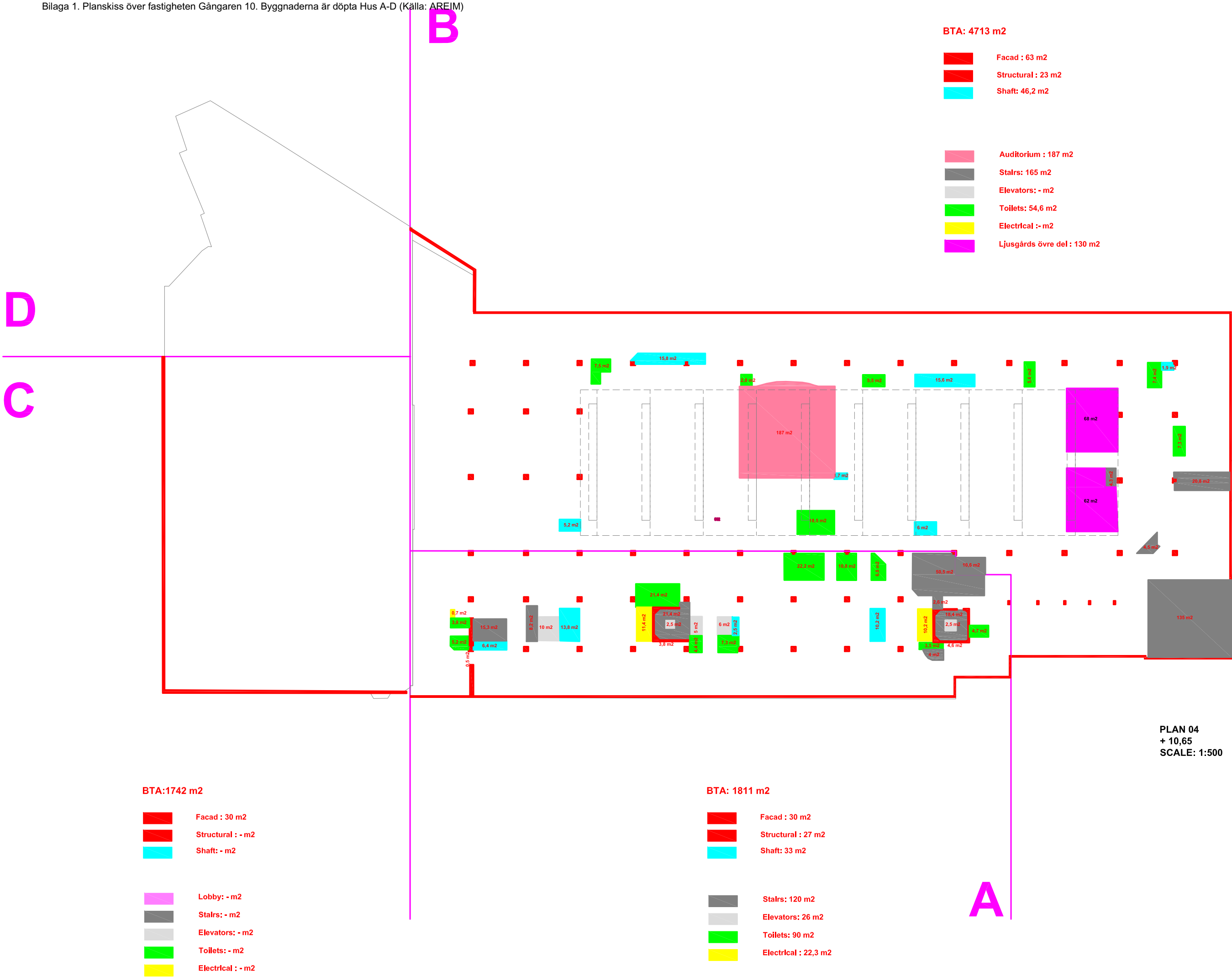
Mailkonversation

Lif, Anders; Areim. 2018. E-mail 2018-04-11

Övriga

VISS (Vatteninformationssystem Sverige) karttjänst
SGU (Sveriges Geologiska Undersökning) karttjänst
SPIMFAB, 2014. Drivmedelsbolagens undersökningar och
saneringar av förorenade bensinstationer SLUTRAPPORT AV
SPIMFAB:S ARBETE UNDER 1997 TILL 2014

Bilaga 1. Planskiss över fastigheten Gångaren 10. Byggnaderna är döpta Hus A-D (Källa: AREIM)

PLAN 04
+ 10,65
SCALE: 1:500